

Praga trzech religii

WIEDZA W PIGUŁCE

Kościół, cerkiew i synagoga wspólnie przez przeszłe stulecie wyznaczały na Pradze wierzchołki trójkąta – symbolu przenikania się w tej dzielnicy trzech religii i współżycia wyznających je narodów:

- judaizmu (Żydzi),
- prawosławia (Rosjanie),
- katolicyzmu (Polacy).

Pod koniec XVIII wieku Żydzi często osiedlali się na Pradze. W 1792 r. było ich 904, na ogólną liczbę 6750 w całej Warszawie. Żydzi handlowali bydłem, trzodą chlewną, końmi, zbożem i innymi płodami rolnymi. Budowali domy i kamienice, zakładali szkoły wyznaniowe i liczne domy modlitwy – często były to sale w domach mieszkalnych. Do dziś zachowały się dwie takie sale w oficynie przy ul. Targowej 50/52, w której działa obecnie Muzeum Warszawskiej Pragi. W 1836 r., gdy odsetek Żydów wśród mieszkańców Pragi osiągał poziom 43% (ponad 1400 osób), została ukończona gminna synagoga przy obecnej ul. Jagiellońskiej 26. Był to wolnostojący budynek, zaprojektowany przez Józefa Lessla na planie koła. Synagoga została rozebrana po drugiej wojnie światowej. Obok synagogi na początku XX wieku powstał zespół gmachów Domu Wychowawczego im. Bergsonów. W zespole znajdowały się: szkoły, przedszkola, bursy, mieszkania nauczycielskie, biura oraz synagoga. W synagodze znajduje się dziś sala widowiskowa lalkowego Teatru Baj. Społeczność żydowska znikła z Pragi w 1940 r., gdy niemieckie władze okupacyjne nakazały jej przeprowadzkę do getta.

Najliczniejsza grupa Rosjan zamieszkała na Pradze w drugiej połowie XIX w., co łączyło się z rozbudową carskich garnizonów wojskowych i linii kolejowych. Rosjanie pracowali na stanowiskach urzędniczych na kolei, w urzędach oraz jako nauczyciele w szkołach. Chcieli przekształcić Pragę we wzorcową rosyjską dzielnicę. W 1897 r. 7066 Prażan (12,3%) deklaroowało rosyjski jako język ojczysty (58,1% – polski, 26,9% – żydowski). Rosjanie wybudowali cerkiew prawosławną św. Marii Magdaleny (al. Solidarności 52). To pięciokopułowa budowla ukończona w 1869 r. i wzorowana na świątyniach Kijowa. Zachowała się w niemal niezmienionej postaci. Obecnie pełni funkcję katedry metropolitarnej. Niewielka społeczność rosyjska żyje na Pradze do dziś.

Świątynie rzymskokatolickie budowano na prawym brzegu Wisły już w średniowieczu. Pierwszy kościół murowany zbudowali bernardyni w latach 1628–1638 w rejonie obecnych ulic Jagiellońskiej i Ratuszowej. Przy kościele, z fundacji króla Władysława IV, wzniesiono Kaplicę Matki Boskiej Loretańskiej. Kościół został zburzony podczas urządzania fortyfikacji przyczółka praskiego w 1811 r., natomiast dzięki protestom ludności zachowano Kaplicę Loretańską. Na przełomie XIX i XX w. wzniesiono przy obecnym pl. Weteranów olbrzymi kościół św. Michała Archanioła i św. Floriana Męczennika. Kościół został wysadzony we wrześniu 1944 r., jednak ocalały fragmenty murów z figurami obu patronów świątyni. Kościół zrekonstruowano po wojnie, obecnie pełni funkcję katedry warszawsko-praskiej.

SŁOWNICZEK

- **wiarygodność:** cecha tego, co wiarygodne, czyli rzetelne i godne zaufania
- **źródła informacji:**

Tekst: , scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Jarosław Zieliński. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/praga-trzech-religii/>.

Publikację finansuje m. st. Warszawa

Podstawa programowa:

Edukacja polonistyczna, I poziom edukacyjny

Treści nauczania

Obdarza uwagę dzieci i dorosłych, słucha ich wypowiedzi i chce zrozumieć, co przekazują; komunikuje w jasny sposób swoje spostrzeżenia, potrzeby, odczucia;
wyszukuje w tekście potrzebne informacje i w miarę możliwości korzysta ze słowników i encyklopedii przeznaczonych dla dzieci na I etapie edukacyjnym,

Edukacja plastyczna, I poziom edukacyjny

Treści nauczania

wypowiada się w wybranych technikach plastycznych na płaszczyźnie i w przestrzeni; posługuje się takimi środkami wyrazu plastycznego, jak: kształt, barwa, faktura;
realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych);
określa swoją przynależność kulturową poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i z tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym; uczestniczy w życiu kulturalnym tych środowisk
rozpoznaje wybrane dzieła architektury i sztuk plastycznych należące do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury, opisuje ich cechy charakterystyczne